



Minnesanteckningar Utvärderingsnätverkets möte 18 nov

Plats: Hasselbacken konferens, Hazeliusbacken 20, Djurgården, Stockholm

Välkommen!

Eva Moe, Reglab, berättade om den kommande årskonferensen samt om vilka frågor som är aktuella i Reglab inför nästa år. **Frida Andersson, Tillväxtverket**, presenterade dagens agenda. Olyckligtvis hade konsulten som skulle leda eftermiddagens workshop om horisontella kriterier haft en cykelolycka.

Vad är på gång i din organisation? Vi delar!

Efter en stunds samtal kring borden delade vi information i helgrupp.

- Behovet av att stärka arbetet med lärandeplaner lyftes. Fråga fanns även som ett medskick från Reglabs medlemsgrupp, där den diskuterats på det årliga idémötet, men skickats vidare till utvärderingsnätverket.
- Västernorrland genomför en halvtidsuppföljning av sin RUS.
- Just nu sitter många och tittar på blanketter för uppföljning av företagsstöd. De ställer högre krav på horisontella kriterier i projekten, frågan är om de kommer ta konsekvenserna av det.
- I VGR förbereder man en halvtidsutvärdering av sin regionala strategi. De håller även på att upphandla en effektutvärdering av stöd till företag – med kontrollgrupp.
- Region Skåne tar fram rutiner för årlig uppföljning. I övrigt arbetar de med befolkningsprognoser utifrån flyktingsituationen.
- Tillväxtanalys arbetar med utvärdering av den föregående programperioden. En erfarenhet är att det är svårt att få tag på projektutvärderingarna. Det borde finnas ett system för att tillgängliggöra utvärderingar. Ett annat problem är att de målformuleringar som formuleras i början av projekttiden, inte är det man arbetar med i slutändan. Det kräver att man rekonstruerar projektlogiken. Det visar sig då att många av verksamheterna är utvecklingsprojekt – där man inte kan sätta konkreta mål från början.
- I Stockholm lägger man nu fokus på strukturfonderna för att se hur man kan rigga uppföljningen av dessa.
- Tillväxtverket håller på med en uppföljning av projektutvärderingen. De förbereder även en fondgemensam konferens, den 4-5 februari i Stockholm.
- Det skulle kanske vara bra med ett utbyte kring handläggning och blanketter?

Vi samlar relevanta länkar på <http://www.reglab.se/uppfoljning/>

Skicka länkar och dokumentation till eva.moe@skl.se så ser Eva till att det läggs ut!



Systematisk uppföljning och utvärdering av regional tillväxtpolitik – aktuella initiativ

Bo-Josef Eriksson, Region Värmland, inledde. Han konstaterar att lärandeplanen har legat i byrålådan sedan den skrevs, och att det inte känns motiverat att revidera den. Samtidigt konstaterade han, att när man väl läser lärandeplanen är den relevant – och regionen arbetar utifrån de principer som beskrivs där.

Det stora problemet är att bli konkret och säga vad insatser faktiskt har genererat, på aggregerad nivå. SLIM-projektet var det mesta ambitiösa försöket att göra det i Värmland, men inte heller där lyckades man konkret visa på effekterna för samhällsutvecklingen. Utmaningen är att hitta en rimlig ambitionsnivå, som motiverar hur mycket medel man lägger på uppföljning och utvärdering. Organisationer lär sig inte – människor lär sig. Det är viktigt att tillgängliggöra de utvärderingar som görs. Kommunikation är viktigare än själva utvärderingen. Dvs. att människorna i organisationerna lär sig något.

Utredning av åtgärder för ökat resultatfokus i uppföljning av anslag 1.1

Sebastian Stålfors, Statskontoret, gick igenom uppdraget som berör de regionala projektmedlen, vilket är omfattande. Man kommer att behöva begränsa insatserna till de områden som är möjliga att utvärdera utifrån ambitionen att fånga resultat.

Definitionen av vad som är ett resultat är ännu inte bestämt, men man kan tänka sig att det kan vara sysselsättning, antal företag eller liknande. Detta ska diskuteras i den kommande referensgruppen.

Första steget är en kartläggning, vilket de har lagt ut på en konsult: Sweco.

Anna Olofsson, Sweco, inledde med att säga att de är i uppstartsfasen och gärna tar emot inspel. Kartläggningen kommer att ske i tre steg.

- Dokumentstudier/genomgång av Nyps
- Enkät och intervjuer med samtliga län
- Fallstudier i några län.

Sweco tittar även på vad man gör inom andra politikområden, exempelvis kultur och biståndsområdet. Det kommer att handla mycket om möjligheterna att aggregera resultat. De ska också titta på möjligheter att dra nytta av det som görs inom ERUF.

Gemensam diskussion

Från Dalarna lyfter man att en svårighet är att man ofta inte är opartisk i utvärderingar, vare sig genomföraren eller respondenterna. Indikatorer – av typen nya företag eller sysselsättning - är viktiga för att kunna aggregera, men samtidigt är det ingen som tycker att det är speciellt lämpliga eller bra för att fånga projektens resultat. Det är viktigt att man ha projektnära indikatorer för projekten. Samtidigt kan projekten i sig kan vara ett resultat – av en process och en bedömning.

På regional nivå finns det ofta en närhet mellan projekten och beslutsfattarna. De ser vilka resultat det blir mer konkret. Därför efterfrågar de inte på samma sätt aggregerade resultat.



Anna Olofsson är tydlig med att det är viktigt att avgränsa uppdraget till att det bara gäller 1.1-medlen och projektmedlen. Örjan Haag från Näringsdepartementet instämmer, även om det är klurigt med 1.1-medlen, eftersom de ska växla upp andra medel.

Utveckling av regional uppföljning, utvärdering och lärande i norra Sverige

Gunnar Holmgren, Länsstyrelsen Västernorrland, berättade om det övergripande arbetet med **Analyssamverkan Norr**, som är ett samarbete mellan de fyra nordligaste länen. **Anna Norin, Region Västerbotten**, berättade om det specifika projektet som handlar om att utveckla systemet för uppföljning, utvärdering och lärande. Det är ett exempel på hur man regionalt arbetar med att utveckla sina system – vilket i slutändan förhoppningsvis även underlättar rapporteringen till nationell nivå.

Bortom huvudräkning. Hur följer vi upp och utvärderar horisontella kriterier?

I frånvaro av Peter Albinsson, PWC, höll Frida i denna workshop. Frida inledde med att förklara tankarna med upplägget:

- Det finns många som vittnar om svårigheterna med att utvärdera de horisontella kriterierna (HK). Ofta beror det på att det är oklart från början hur de ska hanteras i verksamheten – oavsett om det är den egna organisationens verksamhet eller projektverksamhet. De utvärderingar som görs landar ofta i att konstatera att det är bristfällig integration av horisontella kriterier.
- Utgångspunkten för workshopen är att utvärdering och uppföljning kan utgöra ett stöd när vi ska utveckla vårt arbete med HK. Olika typer av utvärderingsmetoder kan användas beroende på situationen. Tre exempel presenteras som utgår ifrån:
 - HK saknas i i insatslogiken
 - HK ses som ett verktyg för nå projektets resultat
 - HK ska användas som styrinstrument i verksamheten

I workshopen diskuteras erfarenhet av respektive case, liksom fördelar eller nackdelar.

Vilken funktion har horisontella kriterier i insatslogiken?

Frida använde en rapport från Ramböll för att illustrera hur en teoridriven lärande utvärdering kan användas för att förtydliga de horisontella kriteriernas roll i insatslogiken.¹ I rapporten beskrivs att horisontella kriterier ofta är bristfälligt integrerade i insatslogiken. Det saknas problemformulering, därmed målbild och därmed relevanta indikatorer

¹http://svuf.nu/data/gesamp/files/file_element/d39a59da5b55c8604d07281df5dfc05e/7_2_M_Ardenfors_M_Holmstrom_I_Rydell.pdf



Exempel: Finansiella instrument "är ett bra mål att en viss andel av de företag fonderna investerar i ska ägas av kvinnor/män/utrikesfödda eller bygga på en affärsidé som direkt syftar till en omställning till en grön ekonomi? Eller är det bättre om företagens leds av kvinnor/män/utrikesfödda? Eller kanske anställer kvinnor/män/utrikesfödda? Hur ska andelen fastställas, utifrån branschkaraktäristika? Utifrån absoluta mål 20 procent till utrikesfödda punkt slut? Nöjer vi oss kanske med mål på aktiviteter, att x timmar eller kronor har avsatts till aktiviteter för att nå företagare med olika bakgrund eller företag med vissa inriktningar? Vad är rimligt, i förhållande till projektets övriga åtaganden? Vad ska prioriteras, investeringsakt eller att jämlikhet, mångfald eller miljömässig hållbarhet premieras? Ingen vet, det har inte preciserats."

Teoribaserad utvärdering som inkluderar de horisontella kriterierna kan motverka problemet. Med teoribaserad utvärdering avses en utvärdering som utgår från en konstruktion (eller rekonstruktion) av en kausal modell som beskriver vad en insats ska leda till (vilka effekter) hur och för vem. Den kausala modellen kan kallas för en förändringsteori, effektkedja, effektlogik, projektlogik, interventionslogik mm. En teoribaserad ansats, gärna så tidigt som möjligt i en insats, kan vara särskilt användbar för att hantera de horisontella kriterierna på ett relevant sätt.

I diskussionen framkom att det saknas erfarenheter av att arbeta med denna form av utvärdering, i syfte att förtydliga de horisontella kriterierna.

Det saknas resurser till utvärdering över huvud taget - man vill hellre använda medlen för projektverksamhet än prioritera utvärdering. Det hade varit en fördel om utvärderingen hade kunnat göras av finansörerna eller regionalt utvecklingsansvariga aktörer i stället. Som det är nu är det projekten själva som utvärderar (inom ERUF) och då lägger de inte fokus på HK.

De finns dock en erfarenhet av att det är viktigt att få med de horisontella kriterierna tidigt i beredningen av projekt och ställa krav. Det har man gjort medvetet i Norrbotten bland annat. Där ser man även tydliga resultat av det. Ett problem är dock att riktlinjerna från exempelvis Tillväxtverket inte upplevs som tydliga nog för att fungera som underlag i beredning av projekt. En del projektägare har väldigt lite kunskap eller förståelse för HK, det krävs därför tydliga riktlinjer eller utbildning som hjälper handläggarna att få dom på banan.

Horisontella kriterier som verktyg för utveckling i projekt?

I den nuvarande programperioden anger riktlinjerna för ERUF att det är önskvärt att HK ska användas som verktyg för utveckling. Dvs de ska inte bara ta hänsyn till HK utan integrera HK i sin insatslogik på ett sätt som stärker projektets möjlighet att nå sina mål. Det är högt ställda krav. OM man gör detta kan HK i så fall utvärderas som en del av insatslogiken – och inte som en separat aspekt.



T.ex. om man har ett projekt som använder mångfald i form av personer med utländsk erfarenhet som ett sätt att stärka innovationskraften inom lantbrukssektorn så kan det utvärderas utifrån frågan: Har mångfald bidragit till ökad innovationskraft? Det blir då en resultat- eller effektutvärdering.

Inför mötet med utvärderingsnätverket frågande Frida samtliga konsulter inom ramen för Tillväxtverkets ramavtal om de kände till exempel på sådana utvärderingar. Det blev ett magert resultat. Det fanns exempel på projekt som man ansåg arbetar med HK på detta sätt – som verktyg – men inte några utvärderingar.

I diskussionen pratade vi om skillnaden mellan att använda HK som "medel" och som "mål" i sig. Det som avses med verktyg för utveckling är "medel" – dvs målet ligger bortom mångfald, jämställdhet eller bättre miljö – och handlar om ökad attraktivitet eller konkurrenskraft.

På samma sätt som i konsultgruppen saknades erfarenheter av utvärderingar – men däremot finns exempel på projekt som arbetar på detta sätt. Ibland kan det vara projekt, t.ex. inom ESF som har ett sådant fokus utan att det uppmärksammas. När HK blir en central del av insatslogiken ses det inte längre som något "horisontellt". Det är inte helt enkelt att hålla ordning på begreppen. Någon som är en "verksamhetsidé" på projektnivå kan ju vara ett horisontellt kriterium för finansören på aggregerad nivå (se vidare nedan).

Horisontella kriterier som styrinstrument i verksamheten?

Det sista uppföljnings- och utvärderingsperspektivet vad gäller HK handlar om att få en bild av hur HK får genomslag bland de projekt som finns i respektive aktörs projektportfölj. Det handlar om att lyfta blicken från de enskilda projekten och få en bild hur vi som helhet arbetar med HK.

Anna Norin, Region Västerbotten, berättade om det arbete som de bedrivit för att kartlägga hur de projekt som de finansierar faller ut utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Frågan är dock vad eller vem som avses påverkas. Ett problem är att veta om det handlar om projektet i sig och dess organisation, den primära målgruppen eller en sekundär målgrupp. I arbetet har de dels tittat på ansökningar, vad som sägs där, och rapporteringen från projekten. Merparten av projekten anser inte att de påverkar jämställdhet över huvud taget och har heller inte angivit det i sina ansökningar. Vad gäller den primära målgruppen har de tittat på inom vilka branscher projekten är verksamma. De konstaterar då att det framförallt är i branscher där män är överrepresenterade som projekten verkar. Detta är dock naturligt, givet hur könsfördelningen ser ut på arbetsmarknaden, där kvinnor är överrepresenterade i offentlig sektor och män i privat. Insatser för att stärka näringslivet riktar sig framförallt till privata företag. Frågan är hur man kan förhålla sig till detta.



I diskussionen lyftes att det är särskilt angeläget att integrera jämställdhetsperspektiv i projekten. Samtidigt är jämställdhet inte huvudfokus – det finns andra aktörer som arbetar mer fokuserat med det. Karlägningen är också ett bra underlag för diskussion bland finansiärer – och därigenom få jämställdhetsfrågorna på agendan. Det har exempelvis gjort att jämställdhetsperspektivet fått ökad fokus i handläggning och beredning av projekt. Därmed lyfts frågan även bland andra finansiärer. Det gör också att man kan följa upp utvecklingen över tid.

Sammanfattningsvis gav workshoppen en bild av att det största problemet fortfarande är otydliga riktlinjer och stöd i form av t.ex. utbildning, samt bristande utvärderingsresurser. Det gör att man får svårt att använda uppföljning och utvärdering som stöd för att utveckla arbetet med HK. Jämställdhet är det område där man kommit långs, medan det fortfarande är otydligt vad som menas med "bättre miljö".

Inför nästa möte

Ämnen som lyftes inför nästa möte var:

- Få till cirkeln, att lära av genomförda utvärderingar! Hur kan vi jobba med lärande? Hur vi kommunicera resultat på ett bättre sätt?
- Metautvärderingar? Hur kan vi bli bättre på att jobba med omvärldsbevakning?
- Hur arbetar vi med lärandeplaner?
- Hur arbetar andra politikområde och myndigheter "evidensbaserat"?
- Trouble shooting – kanske kan vi lyfta några specifika områden där det idag finns oklarheter och gemensamt komma fram till hur vi ska hantera dom?
- Utvärderingsmetoder.
- Exempel på bra och mindre bra utvärderingar.



Deltagare

Per	Bark	Länsstyrelsen Sthlm
Frida	Bergman De Flores	Länsstyrelsen Västernorrland
Cecilia	Birgersson	Region Kronoberg
Gunnar	Holmgren	Länsstyrelsen Västernorrland
Maria	Eriksson	Näringsdepartementet
Martin	Nyqvist	Näringsdepartementet
Örjan	Hag	Näringsdepartementet
Peter	Albinson	PwC
Mats	Larsson	Region Gävleborg
Monika	Jönsson	Region Dalarna
Peter	Möller	Region Dalarna
Eric	Boo	Region Dalarna
Maria	Jonasson	Region Jämtland Härjedalen
Sandra	Swede	Region Skåne
Simon	Sköld	Region Skåne
Linn	Johansson	Region Värmland
Bo-Josef	Eriksson	Region Värmland
Anna	Norin	Region Västerbotten
Per	Sandén	Region Örebro län
Anders	Niklasson	Region Örebro län
Lotten	Carlsson	Region Östergötland
Eva	Moe	Reglab
Sebastian	Stålfors	Statskontoret
Anna	Olofsson	Sweco Strategy AB
Sven	Jansson	Svenska ESF-rådet
Federica	Calidoni	Tillväxtanalys
Frida	Andersson	Tillväxtverket
Sara	Jonasson	Tillväxtverket
Johanna	Giorgi	Tillväxtverket
Anna	Norin	Tillväxtverket
Åsa	Rydin	Västra Götalandsregionen